

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2025-yil, 12-13-noyabr

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE
PHILOLOGY AND TRANSLATION
STUDIES”**
international scientific and practical conference
November 12-13, 2025

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI
UNIVERSITETI

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

**“FILOLOGIK KOMPARATIVISTIKA VA
TARJIMASHUNOSLIK MASALALARI”**

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami

2025-yil, 12-13-noyabr

THE MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

ALISHER NAVO‘I TASHKENT STATE UNIVERSITY
OF UZBEK LANGUAGE AND LITERATURE

THE DEPARTMENT OF “TRANSLATION THEORY AND PRACTICE”

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference titled

**“PROBLEMS OF COMPARATIVE PHILOLOGY
AND TRANSLATION STUDIES”**

November 12-13, 2025

Tashkent – 2025

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 “Filologik komparativistika va tarjimashunoslik masalalari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya to‘plami. – Toshkent, 2025. – 889 b.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Mas’ul muharrir:
Shuhrat SIROJIDDINOV

akademik

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti rektori

Tahrir hay’ati:

Nozliya Normurodova (O‘zbekiston), Zuhridin Isomiddinov (O‘zbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italiya), Gabriela Shtoecli (Shveytsariya), Qosimboy Mamurov (O‘zbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Misr), Uzoq Jo‘raqulov (O‘zbekiston), Gulnoz Xalliyeva (O‘zbekiston), Yurgen Yakob Beker (Germaniya), Kemal Yavuz Ataman (Turkiya), Xurram Raximov (O‘zbekiston), Natalya Filimonova (Rossiya), Nedim Bakirci (Turkiya), Farhad Rahimi (Eron), Xayrulla Hamidov (O‘zbekiston), Elmira Adilbekova (Qozog‘iston), Sag‘inbek O‘rinboev (Qirg‘iziston), Zulxumor Xolmanova (O‘zbekiston), Mahmadiyor Asadov (O‘zbekiston), Ziyodaxon Teshaboyeva (O‘zbekiston), Dilnavoz Yusupova (O‘zbekiston), Islomjon Yakubov (O‘zbekiston), Nargiza Rashidova (O‘zbekiston), Sabohat Qahharova (O‘zbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (O‘zbekiston,) Nigora Sulaymonova (O‘zbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (O‘zbekiston), Dostonbek Ahmadov (O‘zbekiston), Dilnoza Shonazarova (O‘zbekiston).

Mazkur xalqaro konferensiya materiali filologik komparativistika va tarjimashunoslikning dolzarb nazariy hamda amaliy masalalarini zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida yoritishga bag‘ishlanadi. To‘plamda turli milliy adabiyotlar, tillar va madaniyatlar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, adabiyotlararo aloqalar, qiyosiy-tipologik va qiyosiy-genetik tadqiqotlar, badiiy va maxsus matnlarni tarjima qilish muammolari, tarjima strategiyalari va ekvivalentlik masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, konferensiya materiallarida tarjima nazariyasining zamonaviy konsepsiyalari, tarjimon kompetensiyasini shakllantirish, tarjimoni o‘qitish metodikasi, madaniyatlararo kommunikatsiya hamda globallashuv sharoitida tarjimaning ijtimoiy-madaniy ahamiyati kabi masalalar keng yoritiladi. Ilmiy maqolalar filologik komparativistika va tarjimashunoslik sohalarida faoliyat yuritayotgan olimlar, tadqiqotchilar, doktorantlar, magistrantlar hamda talabalar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, fanlararo integratsiyani kuchaytirishga hamda nazariya va amaliyot uyg‘unligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Mualliflar qarashi va asarlar nomlaridagi imlo tahririyat nuqtayi nazaridan farqlanishi mumkin.

To‘plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2025-yil 17-dekabrda 6-sonli yig‘ilish qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

UO‘K 845.711.05

KBK 133.585.3 Proceedings of the International Scientific-Practical Conference on the topic
“Problems of comparative philology and translation studies”. – Tashkent, 2025. – 889 p.

ISBN 978-9910-8871-6-1

Editor-in-Chief:

Shuhrat SIROJIDDINOV

Academician

Rector of Alisher Navo'i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature

Editorial Board:

Nozliya Normurodova (Uzbekiston), Zuhridin Isomiddinov (Uzbekiston), Elizabetta Ragagnin (Italy), Gabriela Stöckli (Switzerland), Qosimboy Mamurov (Uzbekiston), Sayed Mohamed Ahmad Korayem (Egypt), Uzok Djoraqulov (Uzbekiston), Gulnoz Khallieva (Uzbekiston), Jürgen Yakob Beker (Germany), Kemal Yavuz Ataman (Turkiye), Khurram Rakhimov (Uzbekiston), Natalya Filimonova (Russia), Nedim Bakirci (Turkiye), Farhad Rahimi (Iran), Khayrulla Hamidov (Uzbekiston), Elmira Adilbekova (Kazakhstan), Sag‘inbek O‘rinboev (Kyrgyzstan), Zulxumor Xolmanova (Uzbekiston), Mahmadiyor Asadov (Uzbekiston), Ziyodakhon Teshaboyeva (Uzbekiston), Dilnavoz Yusupova (Uzbekiston), Islomjon Yakubov (Uzbekiston), Nargiza Rashidova (Uzbekiston), Sabohat Qahharova (Uzbekiston), Hafiza Qo‘chqorova (Uzbekiston,) Nigora Sulaymonova (Uzbekiston), Dilafruz Muhammadiyeva (Uzbekiston), Dostonbek Akhmadov (Uzbekiston), Dilnoza Shonazarova (Uzbekiston).

This international conference articles are dedicated to illuminating the current theoretical and practical issues in philological comparativistics and translation studies based on the modern scientific approaches. The collection analyzes of mutual influences between different national literatures, languages and cultures; interliterary connections; comparative-typological and comparative-genetic studies; the issues of translating literary and specialized texts; translation strategies and problems of equivalence. Furthermore, the conference materials extensively cover the topics such as: contemporary concepts in translation theory, the formation of a translator competence, methodologies for teaching translation, intercultural communication and socio-cultural significance of translation in the context of globalization. The given scientific articles are intended to scientists, researchers, doctoral students, master’s students and undergraduate students who actively working in the fields of philological comparativistics and translation studies and they serve to strengthen interdisciplinary integration as well as to ensure the harmony between theory and practice.

The views expressed in the articles do not necessarily reflect those of the editorial board.

The publication was recommended by the Scientific and Technical Council of Alisher Navo‘i Tashkent State University of Uzbek Language and Literature on December 17, 2025.

RUHIY HOLATLARNI IFODALOVCHI LEKSIK BIRLIKLARNING SEMANTIK TARMOQLANISHI (WORDNET VA O‘ZBEK WORDNET MISOLIDA)

Guljahon Rahmatullayeva,

Samarqand davlat chet tillar instituti tayanch doktoranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada ruhiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklarning semantik tarmoqlanishi ingliz tilidagi WordNet va o‘zbek tiliga moslashtirilgan O‘zbek WordNet tizimlari asosida qiyosiy tahlil qilinadi. Tadqiqotda emotsional mazmunga ega birliklarning sinsetlardagi taqsimoti, ular o‘rtasidagi semantik aloqalar, frazeologik ifodalarning tarmoqqa integratsiyasi hamda semantik tizimning struktural tuzilmasi o‘rganiladi. Natijalar ingliz tilidagi WordNet modeli chuqur semantik bog‘lanishlar va keng qamrovli leksik birliklar bilan boyitilganligini, O‘zbek WordNet esa ushbu yo‘nalishda rivojlanish bosqichida ekanini ko‘rsatadi. Maqolada o‘zbek tilidagi frazeologik birliklarni semantik tarmoqqa kiritish zarurati asoslanadi va tizimni takomillashtirishga oid amaliy-tadqiqiy tavsiyalar beriladi.

Kalit so‘zlar: *WordNet, O‘zbek WordNet, ruhiy holat, leksik birlik, semantik tarmoqlanish, frazeologik birliklar, sinset, semantik aloqa, aksiologik semantika.*

Abstract. This article presents a comparative analysis of the semantic structuring of lexical units that express emotional states, based on English WordNet and its Uzbek counterpart, Uzbek WordNet. The study explores the distribution of emotionally charged lexical units within synsets, their semantic relationships, the integration of phraseological expressions into the network, and the structural features of semantic representation. The results show that the English WordNet model is characterized by a well-developed hierarchy and a rich lexical database, whereas Uzbek WordNet remains under development in this area. The article highlights the necessity of incorporating Uzbek phraseological units into the semantic network and offers practical and theoretical recommendations for enhancing the system.

Keywords: *WordNet, Uzbek WordNet, emotional state, lexical unit, semantic network, phraseological units, synset, semantic relation, axiological semantics.*

Kirish. Til inson tafakkuri va tuyg‘ularining oynasidir. Ayniqsa, ruhiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklar tahlili insonning ichki kechinmalari, hissiy reaksiyalari va madaniy ongining til orqali qanday ifoda topishini o‘rganishda alohida ahamiyatga ega. Ushbu leksik birliklar tili, madaniyati va tafakkuri turlicha bo‘lgan jamoalar uchun ham umumiy, ham farqli xususiyatlarga ega bo‘lib, ularni semantik tarmoqlanish orqali chuqur o‘rganish mumkin.

So‘zlarning ruhiy holatlarni ifodalashdagi semantik salohiyati morfologik, sintaktik va kontekstual darajalarda namoyon bo‘ladi. Shutova va Mudrynych (2022) zamonaviy ingliz tilida “state semantics”ga oid birliklarning morfologik va semantik xususiyatlarini tahlil qilib, ushbu birliklar qanday ruhiy holatlarni anglatuvchi tushunchalarga asoslanishini ko‘rsatgan. Tilshunoslar mental leksikonni grafli tuzilmalar orqali tahlil qilish orqali leksik birliklarning ruhiy holatlarga oid guruhlar bo‘yicha qanday bog‘lanishini aniqlamoqdalar (Agustín-Llach & Rubio, 2024; Kovács et al., 2021).

Ruhiy holatlar bilan bog‘liq bo‘lgan frazeologik birliklar esa aksariyat hollarda ko‘p so‘zli tuzilmalar bo‘lib, ular tildagi metaforik va madaniy semantika bilan bevosita bog‘liqdir. Masalan, Fokina (2025) bosh, aql va ong bilan bog‘liq inglizcha frazeologizmlarni aksiologik jihatdan o‘rganib, ular orqali ruhiy holatlar qanday ijobiy yoki salbiy baholanayotganini ochib bergan. Xuddi shuningdek, Muxaybinovna (2020) o‘zbek va tojik tillaridagi ruhiy holatni ifodalovchi frazeologik birliklarning semantik maydonini tahlil qilib, bu soha til va madaniyat uyg‘unligida shakllanishini ta’kidlaydi.

Bunday leksik birliklarning tarmoq shaklidagi tasnifi uchun zamonaviy kompyuter lingvistikasi yondashuvlari, xususan WordNet va unga asoslangan O‘zbek WordNet kabi leksik-semantic tarmoqlar nihoyatda foydalidir. WordNet’dagi semantik bog‘lanishlar (hypernymy, meronymy,

antonymy, holonymy) har bir leksik birlikni tushunchaviy tarmoq ichida joylashtirish imkonini beradi (Pease & Fellbaum, 2010). Bu tizimda asosiy element sifatida sinsetlar emas, balki leksik birliklar o‘rganilishi taklif etilmoqda (Piasecki et al., 2008), ayniqsa, ko‘p so‘zli emotsional ifodalarni aniqlashda bu muhimdir (Maziarz et al., 2022).

Mental leksikon va semantik o‘zgarishlar bilan bog‘liq tadqiqotlar, masalan, Belov (2020) va Baxtiyarov (2021) tomonidan ko‘rsatilganidek, leksik birliklar vaqt o‘tishi bilan semantik o‘zgarishga uchraydi, bu esa ruhiy holatlarni ifodalovchi birliklar uchun ham dolzarb hisoblanadi. Shuningdek, bu sohadagi kross-lingvistik tadqiqotlar (Dmitrieva, 2015) turli tillarda ruhiy holatni ifodalashda qanday umumiyliklar va farqlar borligini ko‘rsatadi.

Shu sababli, ushbu maqolada WordNet va O‘zbek WordNet misolida ruhiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklarning semantik tarmoqlanishi tahlil qilinadi. Maqsad – bu birliklarning qanday semantik aloqalar orqali guruhlariga ajralishini, frazeologik va emotsional ifodalar bilan o‘zaro bog‘liqligini aniqlashdir. Bundan tashqari, mavjud tarmoqlar asosida ushbu birliklarning emotsional yuklamasini (sentiment) aniqlash imkoniyatlari ham ko‘rib chiqiladi (Zaško-Zielińska et al., 2015).

Adabiyotlar sharhi (Nazariy asos). Ruhiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklarni semantik jihatdan tahlil qilish, ularning mental leksikon doirasidagi o‘rnini, ijtimoiy-kognitiv rolini va semantik tarmoqlanishini anglashda muhim vositadir. Ushbu yo‘nalishdagi tadqiqotlar lingvistik, psixolingvistik hamda kompyuter lingvistikasining kesishgan nuqtasida joylashadi.

a) Mental leksikon va semantik tuzilma. Mental leksikon tushunchasi inson ongida so‘zlarning qanday tartiblanganini va ular qanday semantik aloqalar orqali bog‘langanini ifodalaydi. Kovács va boshqalar (2021) so‘zlar o‘rtasidagi semantik tarmoq aloqalarini aniqlash orqali leksik tizimdagi “jamoalar”ni (clusters) ochib bergan, bu esa ruhiy holatga oid birliklarning semantik guruhlarida qanday birlashishini aniqlashga asos bo‘ladi. Xuddi shunday, Agustín-Llach va Rubio (2024) tarmoq tuzilmalar asosida so‘zlarni izlash va chaqirish (retrieval) jarayonini tahlil qilib, emotsional so‘zlarning mental leksikonda qanday joylashganini ko‘rsatgan.

Belov (2020) esa mental leksikonning shakllanishi va funksional ishlatilishini semantik bog‘lanishlar orqali tavsiflaydi. Bu yondashuv, xususan, ruhiy holatlar semantikasini tasniflashda kognitiv asosni mustahkamlaydi. Baxtiyarov (2021) tomonidan o‘zbek va ingliz tillarida semantik o‘zgarishlarning kognitiv xususiyatlari tahlil qilingan bo‘lib, ruhiy holatni ifodalovchi birliklarning semantik evolyutsiyasini ko‘rsatadi.

b) Frazeologik birliklar va ruhiy holat semantikasi. Frazeologik birliklar ruhiy kechinmalarni ifodalashda ko‘p hollarda asosiy vosita bo‘ladi. Fokina (2025) ingliz tilidagi head, mind, brain komponentlari ishtirokidagi frazeologizmlarni aksiyologik tahlil qilib, ularning ijobiy yoki salbiy baholashdagi rolini ko‘rsatadi. Bu, ruhiy holat ifodasining madaniy va semantik qamrovini tushunishda muhim ahamiyatga ega.

O‘zbek va tojik tillarida ruhiy holatni bildiruvchi frazeologik birliklar semantik maydon asosida o‘rganilgan (Muxaybinovna, 2020). Ushbu tadqiqotlar ruhiy holatga oid iboralarning madaniy semantik tarkibini ochib beradi, ayniqsa O‘zbek WordNet kabi tizimlar uchun frazeologik birliklarni sinsetlarga kiritish uchun zarur bo‘ladi.

Dmitrieva (2015) esa kross-lingvistik yondashuv orqali ingliz, rus, fransuz va italyan tillaridagi emotsional so‘zlarning semantik tuzilmasini solishtirib, turli tillarda ruhiy holatlarni nomlashdagi umumiylik va farqlarni ochib beradi.

c) WordNet va semantik tarmoq modellari. WordNet – til birliklarini semantik aloqalar asosida tarmoq shaklida tashkil etuvchi model bo‘lib, emotsional birliklarni guruhlariga ajratish va ularni tahlil qilishda keng qo‘llaniladi. Pease va Fellbaum (2010) WordNet va SUMO tizimlarini birlashtirish

orqali tushunchalararo semantik aloqalarni chuqurlashtirgan. Piasecki va boshqalar (2008) sinsetlar emas, balki leksik birliklarning WordNet’ning asosiy komponenti bo‘lishi kerakligini ilgari surgan – bu ayniqsa ko‘p so‘zli iboralar uchun dolzarb.

Maziarz va boshqalar (2022) ko‘p so‘zli birliklarning WordNet’ga kiritilishi va ularni avtomatik ajratish metodikasini ishlab chiqqan. Ushbu tadqiqot O‘zbek WordNet’da ruhiy holatga oid frazeologizmlarni tarmoqlash uchun zarur uslubiy asos bo‘la oladi.

Shuningdek, Zaško-Zielińska va hamkorlari (2015) tomonidan tuzilgan plWordNet asosidagi emotsional leksikon – semantik tarmoqlanish bilan emotsional bahoni birlashtiruvchi resurs bo‘lib, O‘zbek WordNet uchun foydali modellashtirish imkonini yaratadi.

Yuqoridagi adabiyotlar ruhiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklarning semantik tarmoqlanishini o‘rganishda ko‘p qirrali yondashuvlarni taklif qiladi: kognitiv, frazeologik, psixolingvistik hamda tarmoq modeliga asoslangan strukturaviy yondashuvlar. WordNet va O‘zbek WordNet tizimlari ushbu leksik birliklarni toifalash, bog‘lash va semantik jihatdan tahlil qilish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Shu asosda, keyingi bo‘limda ushbu birliklarning tanlanishi, semantik munosabatlar orqali tarmoqlanishi va tasnifi amaliy misollar asosida ko‘rib chiqiladi.

Metodologiya. Ushbu tadqiqotning metodologik asosi zamonaviy leksik-semantik tahlil, korpus lingvistikasi va tarmoqli model (network model) yondashuvlariga tayangan holda belgilandi. Maqsadga erishish uchun sifatli tadqiqot metodlari, ya’ni deskriptiv-lingvistik, komponential-semantik tahlil hamda kompyuter lingvistikasi asosidagi tarmoq modellasuvi uslublaridan kompleks tarzda foydalanildi. Tadqiqotning asosiy obyekti sifatida ingliz tilidagi WordNet tizimi va o‘zbek tiliga moslashtirilgan eksperimental WordNet (O‘zbek WordNet) resursi tanlab olindi.

Tadqiqot materiali va tanlov mezonlari. Tadqiqotda ishlatilgan ma’lumotlar bazasi quyidagilardan iborat:

Princeton WordNet 3.0: rasmiy elektron formatda mavjud bo‘lgan leksik-semantik tarmoq.

O‘zbek WordNet: O‘zbekiston Milliy universiteti va boshqa ilmiy markazlar tomonidan ishlab chiqilgan sinovdagi elektron resurs.

Frazeologik birliklar korpusi: Muxaybinovna (2020), Fokina (2025) va boshqa tadqiqotlar asosida tuzilgan frazeologik birliklar ro‘yxati.

Leksik birliklar tanlanishida quyidagi mezonlar asosiy omil sifatida belgilandi:

Birlikning semantik yuklamasi ruhiy/emotsional holat bilan bog‘liq bo‘lishi (masalan: quvonch, g‘am, g‘azab, xavotir, h.k.).

WordNet tizimida mavjud bo‘lishi yoki sinsetlar orqali boshqa birliklar bilan semantik aloqada turishi.

Ko‘p so‘zli ibora (frazeologizmlar) shaklida bo‘lishi va kontekstda emotsional ma’no anglatishi.

Tadqiqot bosqichlari. Tadqiqot quyidagi ketma-ket bosqichlar asosida amalga oshirildi:

Semantik birliklarni aniqlash: WordNet va O‘zbek WordNet tizimlaridan “emotion”, “mental state”, “mood”, “affect” kabi sinsetlar asosida ruhiy holatga oid leksik birliklar ajratib olindi (Pease & Fellbaum, 2010).

Klassifikatsiya va guruhlash: Ajratilgan birliklar asosiy semantik guruhlariga – quvonch, qayg‘u, g‘azab, umid, xavotir kabi – tasniflandi. Bu bosqichda Dmitrieva (2015) va Shutova & Mudrynych (2022) tomonidan taklif etilgan semantik tavsiflar asos bo‘lib xizmat qildi.

Semantik tarmoq modellashtiruvchi: Tanlangan birliklar sinsetlar orqali bog‘lanib, hypernymy, hyponymy, antonymy kabi semantik munosabatlar asosida graf (semantik tarmoq) shaklida vizualizatsiya qilindi (Kovács et al., 2021). Tarmoq tuzilmalari Gephi dasturi orqali modellashtirildi.

Frazeologik birliklarni joylashtirish: Muxaybinovna (2020) va Fokina (2025) asarlaridagi frazeologizmlar tanlab olinib, mavjud WordNet sinsetlariga joylashtirildi va semantik integratsiya darajasi tahlil qilindi. Bu bosqichda ko‘p so‘zli birliklar bo‘yicha Maziarz et al. (2022) yondashuvlaridan foydalanildi.

Inglizcha va o‘zbekcha tarmoqlarning taqqoslamasi: Har ikki tildagi tarmoqlar struktura, sinset zichligi, antonimik bog‘lanishlar va frazeologik birliklar integratsiyasi bo‘yicha qiyosiy tahlil qilindi.

Tahlil vositalari. Tahlil jarayonida quyidagi texnik va dasturiy vositalardan foydalanildi:

WordNet: QueryData (Perl moduli) va NLTK (Python kutubxonasi) – sinsetlar, glosslar va semantik aloqalarni ajratib olishda.

Gephi 0.9.2 – semantik graflarni vizualizatsiya qilish va tarmoq xossalarini aniqlashda.

Google Sheets / Microsoft Excel – birliklarni kodlash, guruhlash va statistik tahlil qilishda.

Tadqiqot dizayni va yondashuvi. Tadqiqot kвалитativ (sifatli) yondashuvga asoslangan bo‘lib, yo‘nalgan tanlovli (purposive sampling) metod orqali tahlil uchun emotsional mazmunga ega leksik birliklar tanlab olindi. Maqsadli yondashuv bu so‘zlarning semantik xususiyatlarini chuqur tahlil qilish, ularni WordNet tizimidagi o‘rnini aniqlash hamda turli tillardagi o‘xshashlik va tafovutlarni ko‘rsatish imkonini berdi.

Tadqiqot Natijalari. Mazkur tadqiqot doirasida WordNet va O‘zbek WordNet tizimlarida ruhiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklarning miqdoriy tarkibi, semantik bog‘lanish turlari hamda ko‘p so‘zli ifodalarning (frazeologizmlarning) sinsetlar bilan o‘zaro aloqadorligi o‘rganildi. Olingan natijalar tahlil qilinib, quyidagi asosiy xulosalar ishlab chiqildi.

Ruhiy holatni ifodalovchi birliklarning toifaviy taqsimoti. Dastlabki natijalar shuni ko‘rsatadiki, ingliz tilidagi WordNet tizimida ruhiy holat bilan bog‘liq leksik birliklar miqdori O‘zbek WordNet’ga nisbatan sezilarli darajada ko‘proqdir. Jumladan, quvonch semantik toifasiga oid 42 ta birlik WordNet’da qayd etilgan bo‘lsa, O‘zbek WordNet’da bu ko‘rsatkich 31 tani tashkil etadi (Jadval 1). Xuddi shunday, qayg‘u, g‘azab, xavotir va umid kabi emotsional toifalar bo‘yicha ham o‘xshash tafovutlar kuzatiladi.

Ruhiy holatga oid birliklar soni

Jadval 1.

Ruhiy holat toifalari	WordNet (Ingliz)	O‘zbek WordNet
Quvonch	42	31
Qayg‘u	38	27
G‘azab	36	20
Xavotir	29	18
Umid	25	14

Bu tafovutlarni bir tomondan WordNet’ning til korpusi va tarixiy rivojlanish tajribasining kengligi bilan, ikkinchi tomondan esa O‘zbek WordNet’ning hali to‘liq shakllanmaganligidan kelib chiqish mumkin. Baxtiyarov (2021) ushbu holatni semantik birliklarning til va madaniyatlar kesimida kognitiv jihatdan farqlanishi bilan izohlaydi.

Semantik bog‘lanishlar tahlili. Sinsetlar o‘rtasidagi semantik aloqalar tarmoq tuzilmasining samarali ishlashida muhim o‘rin tutadi. Olingan natijalarga ko‘ra, inglizcha WordNet’da ruhiy holatga oid birliklar o‘rtasida hypernymy (65 ta) va hyponymy (58 ta) aloqalari yetakchi o‘rinni egallaydi, bu esa ierarxik tuzilmaning yaxshi shakllanganligini ko‘rsatadi (Jadval 2). O‘zbek

WordNet’da ushbu ko‘rsatkichlar mos ravishda 48 va 39 tani tashkil etadi, ya’ni semantik chuqurlik nisbatan cheklangan.

Semantik aloqalar soni bo‘yicha taqqoslash

Jadval 2.

Semantik aloqa turi	WordNet (Ingliz)	O‘zbek WordNet
Hypernymy	65	48
Hyponymy	58	39
Antonymy	45	27
Synonymy	50	31
Meronymy	17	9

Antonymy va synonymy aloqalari ham xuddi shunday farq qiladi. WordNet’da “sad” va “happy” kabi antonim birliklar keng ijtimoiy va emotsional kontekstdagi misollar bilan boyitilgan (Fokina, 2025), bu esa ular asosida yaratilgan tarmoqning psixolingvistik qamrovini kuchaytiradi. Pease & Fellbaum (2010) ta’kidlaganidek, sinsetlararo to‘liq semantik bog‘lanish mavjud bo‘lmasa, tarmoq modelining semantik uzviyligi zaiflashadi.

Frazeologik birliklarning tizimdagi o‘rni. Tadqiqotning alohida e’tibor qaratilgan jihatlaridan biri – ruhiy holatlarni ifodalovchi ko‘p so‘zli iboralarning WordNet tizimiga qanday integratsiyalashganini tahlil qilishdan iborat bo‘ldi. Muxaybinovna (2020) tomonidan o‘rganilgan o‘zbek tilidagi “ko‘ngli to‘lmoq”, “ichiga yutmoq” kabi iboralar O‘zbek WordNet’da mustaqil birliklar sifatida mavjud bo‘lsa-da, ular sinsetlar bilan to‘liq integratsiyalashmagan.

Maziarz, Rudnicka va Grabowski (2022) o‘z tadqiqotlarida ko‘p so‘zli birliklarni WordNet’ga avtomatik aniqlash orqali kiritish metodikasini ishlab chiqqan bo‘lib, bu yondashuv O‘zbek WordNet’da frazeologik birliklarni chuqur semantik tarmoq tarkibiga kiritish uchun samarali model bo‘la oladi. Shu bilan birga, Dmitrieva (2015) tomonidan keltirilgan kross-lingvistik semantik tahlillar frazeologik birliklarning madaniy semantik yuklamasi borligini va ular til xususiyatlariga bog‘liq ravishda farq qilishini ko‘rsatadi.

Emotsional baholash va aksiyologik semantika. Frazeologik birliklarning emotsional va baholovchi xususiyatlari tarmoq modellarida alohida qayd etilishi kerak. WordNet tizimida bunday aksiyologik semantikani aniq belgilash mexanizmi mavjud emas, biroq Zaško-Zielińska, Piasecki va Szpakowicz (2015) tomonidan ishlab chiqilgan plWordNet-based Sentiment Lexicon modeli bu boradagi yetishmovchilikni bartaraf etish uchun asos bo‘la oladi. O‘zbek WordNet’da ushbu yondashuv joriy etilsa, leksik birliklar nafaqat ma’nodoshlik, balki hissiy bahosi bo‘yicha ham tarmoqda joylashgan bo‘ladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, WordNet tizimi ruhiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklarning semantik tarmoq shaklidagi ifodalanishida samarali model bo‘lib xizmat qiladi. O‘zbek WordNet’da bu yo‘nalishda hali to‘ldirilishi kerak bo‘lgan bo‘shliqlar mavjud, xususan, semantik aloqalar soni, frazeologik birliklarning integratsiyasi va emotsional baholash tizimi yetarlicha rivojlanmagan. Bularni to‘ldirish orqali o‘zbek tilidagi semantik tarmoqlanish yanada uzviy va funksional bo‘lishi mumkin.

Xulosa va tavsiyalar. Ushbu tadqiqotda ruhiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklarning semantik tarmoqlanishi ingliz tilidagi WordNet va o‘zbek tiliga moslashtirilgan O‘zbek WordNet tizimlari asosida qiyosiy o‘rganildi. Tahlil natijalari mazkur ikki leksik-semantik modelning tarkibiy

tuzilmasi, semantik aloqalari, va emotsional mazmundagi frazeologik birliklarni tasniflashdagi imkoniyatlari borasida muhim ilmiy xulosalarga olib keldi.

Avvalo, WordNet tizimi emotsional birliklarni keng qamrovli semantik aloqalar orqali sinsetlar ichida va ular o‘rtasida to‘g‘ri va chuqur ierarxiyada joylashtira olgan. Bu esa, ruhiy holatlarni ifodalovchi birliklar o‘rtasidagi paradigmatik va sintagmatik munosabatlarni samarali tahlil qilishga imkon beradi (Pease & Fellbaum, 2010).

O‘zbek WordNet tizimida esa bu imkoniyatlar hali to‘liq shakllanmagan bo‘lib, leksik birliklarning miqdoriy jihatdan yetarli emasligi, ayniqsa frazeologik birliklarning tarmoqqa integratsiyalanmaganligi kuzatildi (Muxaybinovna, 2020)

Tahlil shuni ko‘rsatdiki, WordNet tizimi ruhiy holatlarni ifodalovchi birliklarni nafaqat sinonimiya va antonimiya orqali, balki hypernymy/hyponymy kabi ierarxik bog‘lanishlar orqali ham tarmoqlay oladi. O‘zbek WordNet’da esa ushbu semantik aloqalar son jihatidan kamroq va strukturaviy jihatdan kamroq barqaror bo‘lib, bu tizimning chuqur semantik ishlanmasini cheklab qo‘ymoqda (Baxtiyarov, 2021)

Bundan tashqari, tadqiqot davomida aniqlanishicha, WordNet va O‘zbek WordNet tizimlarida ruhiy holatga oid birliklarning emotsional-baholovchi komponentlari (masalan, ijobiy, salbiy yoki neytral yuklama) qayd etilmagan. Bu esa, til birliklarining aksiologik xususiyatlarini tahlil qilishda muayyan cheklovlar yuzaga keltiradi. Zaško-Zielińska va boshqalar (2015) tomonidan plWordNet’da joriy etilgan sentiment-annotatsiya modeli O‘zbek WordNet’ga ham tatbiq etilishi mumkin bo‘lgan innovatsion yechim sifatida baholanadi.

Tavsiyalar. Tadqiqot davomida aniqlangan natijalar asosida quyidagi ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi:

O‘zbek WordNet tizimini boyitish: Ruhiy/emotsional holatga oid birliklar sonini ko‘paytirish, ular orasidagi semantik aloqalarni (hypernymy, hyponymy, antonymy, synonymy) kengaytirish zarur. Bu borada xalqaro WordNet tajribalari, ayniqsa Princeton WordNet modeli asos qilib olinishi mumkin.

Frazeologik birliklarni integratsiya qilish: O‘zbek tilidagi emotsional mazmunga ega iboralar (masalan, “ichiga yutmoq”, “ko‘ngli to‘lmoq”) tizimli tarzda sinsetlarga bog‘lanishi lozim. Maziarz va boshqalar (2022) tomonidan ishlab chiqilgan ko‘p so‘zli birliklarni tanib olish algoritmlaridan foydalanish tavsiya etiladi.

Sentiment annotatsiya tizimini ishlab chiqish: Har bir leksik birligining aksiologik yuklamasi (ijobiy, salbiy, neytral) WordNet strukturasi doirasida belgilanishi lozim. Bu tizim NLP (natural language processing), masalan, matndagi emotsiyani aniqlash, avtomatik tarjima va til bilan bog‘liq psixologik tahlillarda keng qo‘llanilishi mumkin.

Kross-lingvistik solishtirma tadqiqotlar olib borish: Ruhiy holatni ifodalovchi birliklarning boshqa tillardagi WordNet tarmoqlari bilan o‘zaro mosligini tahlil qilish, universal semantik yadrolarni aniqlash va ularni O‘zbek WordNet’ga implementatsiya qilish lozim.

Lingvist va dasturchilar hamkorligini kuchaytirish: WordNet’ning texnik va semantik tarkibini boyitish uchun tilshunoslar va dasturiy ta‘minot ishlab chiquvchilari o‘rtasida doimiy ilmiy hamkorlik yo‘lga qo‘yilishi kerak. Bu o‘z navbatida O‘zbek WordNet’ning sifat va funktsionalligini oshiradi.

Umumiy holda, ushbu maqolada olib borilgan tahlillar O‘zbek WordNet’ning semantik tarmoq sifatida rivojlanish yo‘lidagi muhim bosqichlarini aniqlab berdi. Tavsiyalar esa nafaqat amaliy tilshunoslik, balki raqamli lug‘at tuzish, til texnologiyalari va sun‘iy intellekt sohalarida ham keng qo‘llanish imkoniyatlariga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Agustín-Llach, M., & Rubio, J. (2024). Navigating the Mental Lexicon: Network Structures, Lexical Search and Lexical Retrieval. *Journal of Psycholinguistic Research*, 53. <https://doi.org/10.1007/s10936-024-10059-8>.
2. Baxtiyarov, M. Y. (2021). Cognitive significance of semantic changes (on the example of lexical units in Uzbek and English). *Current Research Journal of Philological Sciences*
3. Belov, V. (2020). Semantic Studies of Organisation and Functioning of Mental Lexicon. *Nauchnyi dialog*. <https://doi.org/10.24224/2227-1295-2020-8-29-51>.
4. Dmitrieva, N. A. (2015). A comparative analysis of the semantic structure of lexical units verbalizing the concept of “emotion” in Russian, English, French and Italian linguocultures. *Russian Journal of Linguistics*, 81–93.
5. Fokina, A. (2025). Axiological characteristics of phraseological units with components head, mind, brain (by material of the English language). *Vestnik of the Mari State University*. <https://doi.org/10.30914/2072-6783-2025-19-1-113-120>.
6. Kovács, L., Bóta, A., Hajdu, L., & Krész, M. (2021). Networks in the mind – what communities reveal about the structure of the lexicon. *Open Linguistics*, 7, 181 - 199. <https://doi.org/10.1515/opli-2021-0012>.
7. Maziarz, M., Rudnicka, E., & Grabowski, Ł. (2022). Multi-word lexical units recognition in WordNet. *Proceedings of Language & Technology Conference*, 49–54.
8. Muxaybinovna, A. G. (2020). The semantic field of phraseology that expresses human spiritual feelings (on the example of Tajik and Uzbek languages). *International Scientific Journal*, 7, 376–379.
9. Pease, A., & Fellbaum, C. (2010). *Ontology and the lexicon: Formal ontology as interlingua: The SUMO and WordNet linking project and global WordNet*. Cambridge University Press.
10. Piasecki, M., Szpakowicz, S., Derwojedowa, M., & Zawisławska, M. (2008). Lexical units as the centrepiece of a wordnet. *Proceedings of Language Resources and Evaluation Conference*, 351–357.
11. Shutova, M., & Mudrynych, S. (2022). Morphological and semantic features of the words of semantics state in modern English. *International Science Journal of Education & Linguistics*. <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20220105.09>.
12. Zaśko-Zielińska, M., Piasecki, M., & Szpakowicz, S. (2015). A large Wordnet-based sentiment lexicon for Polish. *Proceedings of the International Conference on Computational Linguistics*, 721–730.

MUNDARIJA		
I SHO‘BA. TARJIMASHUNOSLIKNING DOLZARB MASALALARI		
1.	Zuhriddin ISOMIDDINOV. Bizdagi tarjima muammolari	5
2.	Uzoq JO‘RAQULOV. O‘zbek tarjimachiligi istiqbollari	9
3.	Xurram RAHIMOV. Alisher Navoiyning “Munojot” asari tarixi, tabdili va tarjimalari xususida	14
4.	Олимджон КАСИМОВ, Мартаба СУЛТОНЗОДА. Некоторые лингвистические особенности перевода лексем «Шахнаме» на русский язык	17
5.	Ne‘matilla OTAJONOV. Eiji Mano – boburshunos olim	22
6.	Rukhsana IFTIKHAR. Beautification of Mughal women	26
7.	Наталья ФИЛИМОНОВА. Возможности перевода при работе иностранных учащихся с художественным текстом: начальный этап изучения русского языка	30
8.	Kosimboy MAMUROV, Nargiza TILAKOVA Functional syntax and mystical semantics: correlating syntaxemes with sufi concepts in Alisher Navai’s Uzbek and English ghazals	34
9.	Xayrulla HAMIDOV. Muslimbek Yo‘ldoshevning tarjimonlik mahorati	38
10.	Ирода СИДДИКОВА. К вопросу взаимосвязи психолингвистики и художественного перевода	43
11.	Xayrulla HAMIDOV, Zulfizarxon QORAXO‘JAYEVA. Nafisiyning “Jannatning yarim yo‘lida” asaridagi personaj portretining tarjimada berilishi	46
12.	Абдумажид МАДРАИМОВ, Аскарый МАДРАИМОВ. Вопросы перевода научного наследия Захириддина Мухаммада Бабур и традиция перевода в библиотеке Акбара в XVI веке	51
13.	Supriya BANERJEE, Iroda UMAROVA Reimagining classics: Tagore, translation and the global reader	54
14.	Ziyodaxon TESHABOYEVA. “Boburnoma”da milliy-madaniy xususiyatli til birliklar va ularning inglizcha tarjimalari	58
15.	Zulkhumor MIRZAEVA. Politics under the mask of poetics: Chulpon’s translations in the 1920s-1930s	62
16.	Abdumajid MAMADALIYEV. Badiiy matn tarjimasida milliy koloritni ifodalash muammosi	72
17.	Muhammadjon ABDUVALIYEV. Sinxron tarjimashunoslikning zamonaviy masalalari	74
18.	Мұратбек БАҒИЛА, Кәмшат АЙМАҒАМБЕТОВА. Қазақ тілін оқыту әдістемесінің жаңа парадигмалары	80
19.	Shermurod SUBHON. Ijodiy kengashlarda	84

20.	Shermurod SUBHON. Kitobxon oldida mas’uliyat	97
21.	Murtazo SAYDUMAROV, Mahmudaxon SAYDUMAROVA. O‘zbek adabiyotining ilk romani tarjimalarida lingvomadaniy xususiyatlar va semantik o‘zgarishlar	100
22.	Mahmadiyor ASADOV. Tarjima – qiyosiy adabiyotshunoslikning tadqiqot obyekti	107
23.	Toshtemir ALIMOV. Gender as a linguistic and cultural parameter in literary translation	113
24.	Tozagul MATYOQUBOVA. Ilk hasbi hol qasida va uning o‘zbek tarjimoni	116
25.	Dilafruz MUHAMMADIYEVA. “Boburnoma”ning turkcha tarjimasi bilan bog‘liq muammolar	120
26.	Umida TURAeva. Some challenges of translating forensic terminology between English and Uzbek	125
27.	Елена ПАНОВА. Мифопоэтическая традиция и проблемы перевода и функционирования онимов в волшебной повести «Алиса в стране чудес» Л. Кэрролла	128
28.	Gulnoz MAMARASULOVA. Siyosiy matn tarjimasining lingvokulturologik jihatlari	137
29.	Эльнора БАГАВОВА. Эволюция переводческих теорий: от традиционных подходов к современным тенденциям	140
30.	Dilfuza KHUDAIBERDIEVA. Translation studies: traditional and modern approaches	144
31.	Gulnoz MAMARASULOVA, Ruxshona CHO‘LIYEVA. Diplomatik matnlarning tarjimada ifodalanishi	148
32.	Dilshod AMIRQULOV. Tarjimashunoslikda til tipologiyasi asosida komparativ yondashuv	151
33.	Tozagul NASRULLAEVA. Literary translation as interpretation: on the basis of Dreiser’s literary works	154
34.	Мохира ЭШКУВАТОВА, Достонбек АХМАДОВ. Роль лингвострановедческого компонента в обучении переводу	156
35.	Islom TURDIYEV. Ingliz va o‘zbek tillaridagi ayrim ish yuritish terminlarining tarjima talqinidagi muammolari	160
36.	Фотима УМИРЗАКОВА. Проблемы традиционных и современных подходов в немецком переводе	163
37.	Shohsanam BEKMURATOVA. Maqollar tarjimasida tarjimonlarining lingvomadaniy yondashuvlari	166
II SHO‘BA. QIYOSIY TILSHUNOSLIK MASALALARI		
38.	Sayed Mohamed Ahmad KORAYEM. Principles for developing comparative linguistic studies	171
39.	Nedim BAKIRCI. Milli kimlik inʼsasında halk biliminin işlevi	183
40.	Farhad RAHIMI. Beş, bel, bilek, elik/ el ve ilik kelimelerinin etimolojik ve anlamsal bağlantıları	190

41.	Farhad RAHIMI. Nezirali'nin Çağatay türkçesi sözlüğünün yanlışları üzerine iii	196
42.	Сырга ОРУНБАЕВА, Долон МАЛДЫБАЕВ, Сагынбек ОРУНБАЕВ, Минаим МЫРЗАКМАТОВА, Жумакадыр КАРАМОЛДОЕВ. Горы и их лингвистические особенности: типология высот и культурных различий	215
43.	Saodat MUHAMMEDOVA, Kosimboy MAMUROV. Reforming the Uzbek latin alphabet: balancing phonology and global usability	221
44.	Jamoliddin YOQUBOV. O‘zbek va fransuz tillarida “ona” leksemasi ifodalanishining lingvomadaniy xususiyatlari	223
45.	Valijon VOSITOV. Inkor kategoriyasi lingvistik voqelik sifatida	228
46.	Khushnuda SAMIGOVA. Identifying the semantic component of affectionate form	230
47.	Nargiza DOSBAYEVA. Specific features of intercultural interaction in the course of teaching foreign languages	234
48.	Наргиза РАШИДОВА. Арабские заимствования в узбекском языке	237
49.	Ulugbek KARIMOV. Evolution of the cyborg in 21st-century science fiction	240
50.	Kamola ABDULLOEVA. Diskursiv shaxsning grafik vositalar orqali aks etishi	243
51.	Malohat BADALBAYEVA. The special lexicon of emergency situations in global linguistics	246
52.	Nargiza MIRZALIYEVA. Abdulla Qahhor va Ernest Xeminguey hikoyalari qahramonlarining o‘ziga xos xususiyatlari: badiiy tahlil va qiyosiy yondashuv	250
53.	Azizjon SHARIPOV. Yozma manbalarda Hirotning tarixiy toponimikasiga doir ma’lumotlar: Shohrux Mirzo davri	253
54.	Марина ИСКАКОВА. Тюркоязычный мир от древности	263
55.	Nargiza YUSUPOVA. The impact of artificial intelligence on comparative philology and translation studies	268
56.	Feruzaxon KARIMOVA. Aksiolingvistikada ma’naviy qadriyatlar talqini	272
57.	Zebiniso BEKMURADOVA. O‘zbek va fransuz maqollaridagi xiazmlarning stilistik, semantik va lingvokulturologik tahlili	276
58.	Sabohat QAHHAROVA. Yassaviy hikmatlarining lingvokulturologik tahlili	279
59.	Dildora KENJAYEVA. “Boburnoma”da antroponimlarning etimologik o‘ziga xosligi	283
60.	Gulchexra IBRAGIMOVA. Ingliz tilida abbreviatura va akronimlarning lingvistik tahlili	287
61.	Asror YUSUPOV. Lug‘at maqolasi strukturasi nazariyasining rivojlanishi	289

III SHO‘BA. QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK MASALALARI		
62.	Islamjan YAKUBOV. Rudakiy adabiy-estetik qarashlari va lirik qahramon kechinmalari	293
63.	Islamjan YAKUBOV. Tragik konflikt, tragik holat va tragik qahramon	299
64.	Dilnavoz YUSUPOVA, Kemal Yavuz ATAMAN. Uch tazkira qiyosi	308
65.	Gulnoz XALLIEVA, Sitora SHAHOBOVA. “Middlemarch” va “Anna Karenina” asarlarida ayol obrazining o‘rni	316
66.	Bahodir XOLIQOV. Britaniya adabiyoti va o‘zbek mifologiyasida daydi yog‘dularning badiiy xususiyatlari	320
67.	Gulnoz XALLIYEVA, Farangizbonu ADAMOVA. “Jek Raymond” romanida Jek obrazi tahlili	323
68.	Nuriddin ALTINBOYEV. Qiyosiy tahlilda tipologiya va ta’sir fenomeni	326
69.	Gulnoz XALLIYEVA, Iroda ABDULLAYEVA. The nature of satirical characters in the works of Jonathan Swift	330
70.	Mohinur SOTVOLDIYEVA, Gulnoz KHALLIEVA. The poetics and typology of father figures in world literature: a comparative study	333
71.	Xafiza KUCHKAROVA. Badiiy adabiyotda peyzajning o‘rni	336
72.	Dilafro‘z QAHNAROVA. Zamonaviy o‘zbek qissachiligi: xalq an’analari va yangi badiiy shakllar	340
73.	Elmira HAZRATQULOVA. Temuriylar davri adabiy muhitida ustoz-shogird munosabatlari	344
74.	Тоҳир ТУРДИБОЕВ, Нигора ЖЎРАЕВА. Беҳбудий таълимотида ижтимоий-маърифий масалалар	347
75.	Ma’suma OVIDJONOVA. Ingliz va o‘zbek adabiyotida ilmiy fantastikaning narratologik asoslari	351
76.	Эльмира АДильБЕКОВА, Сўлтан САНИЯТ. Türk masallarında hayvan motifleri: geyik motifinin kültürel yansimalari	357
77.	Эльмира АДильБЕКОВА, Сая БЕРІКҚЫЗЫ. Türk-islam kimliginin sembolü olarak Носа Ahmet Yesevi türbesi	368
78.	Эльмира АДильБЕКОВА, Гүлнўр ЕСЕНГЕЛДІ. Karaşaş Ana türbesi ve halk inançlarında kadın Evliya imgesi	375
79.	Дильфуза МАМЕТОВА, Малика ПРИСТАЕВА. Keloğlan ile padişahin kizi masalinin Anadolu, Uygur, Gagavuz varyantlarında kahraman ideali	383
80.	Карлыгаш БОРБАСОВА, Какимжан БИШМАНОВ, Мира БАЛТЫМОВА. Сравнительный анализ текстов Корана, Библии и Торы по проблеме межрелигиозного диалога и укрепления общенационального единства	394
81.	Улжан ТУНГАТОВА, Алуа АЛШЕР. Сравнительный анализ идей толерантности в Коране и Библии	400
82.	Ляззат АЛИЕВА, Möldir NIŞANHAN. Masalların mitolojik mirasi: şamanizm ve islam’in izleri	404

83.	Ынтымакгул НУРМАГОМБЕТОВА. Бейсенбай Кенжебаев зерттеулеріндегі қазақ және түркі әдеби мұраларының тарихи-филологиялық зерделенуі	412
84.	Saltanat YERALIYEVA. The writing of Khoja Akhmet Yasawi’s “Diwani hikmet” in turkic language	420
85.	Yorqinoy ISMONOVA. Bola timsolining roman obrazlari tizimidagi o‘rni	423
86.	Динара САЗАНОВА. “Диуани хикмет” мәтініндегі сопылық терминдердің рухани-философиялық мағынасы	427
87.	Шахноза КАРИМОВА, Жұлдыз МҮСІРКЕП. Akbura Evliya türbesi: türk-islam mimarisi ve halk inanci arasindaki bağ	433
88.	Bahodir ABSAMADOV. Shekspirning “Venetsiya savdogari” asarida komik adolat va axloqiy kinoya	440
89.	Ghalib ZEYAD. The evolution of Uzbek language, literature, and culture: the enduring legacy of Alisher Navai	445
90.	Axror QODIROV. O‘zbek qissachiligida xarakter va kolliziya: Qo‘Chqor Norqobil ijodi misolida XX–XXI asr badiiy talqinlarining evolyutsiyasi	451
91.	Мұратбек БАҒИЛА, Қанзада ЖҮБАНЫШЕВА. Тілді деңгейлік оқыту жүйесінің ғылыми негіздері	457
92.	Sevinchoy YOQUBOVA. G‘oyaviy-badiiy konsepsiya va poetik obrazlar hissiy tonalligi	461
93.	Munira KARIMOVA. The poetics of human and animal characters in Uzbek prose	472
<p>IV SHO‘BA. KOMPARATIVISTIKA VA METODIKA: TIL, ADABIYOT TA‘LIMI TIPOLOGIYASI</p>		
94.	Назаркул ИШЕКЕЕВ, Рима ЗАЙЫРКУЛОВА. Ааламдашуу доорунда медициналык багытта окуп жаткан чет элдик студенттерге «Манас» эпосу жана «Махабхарата» эпосундагы идеяларды салыштыруу менен тарбиялоонун мүмкүнчүлүктөрү	480
95.	Ирина ЯНОВСКАЯ. Формирование риторической компетенции в системе профессиональной подготовки студентов нефилологических специальностей	487
96.	Лариса БАСОВА, Светлана ДРАЧЕВА. Повышение качества обучения русскому языку в странах постсоветского пространства: опыт Тюменского государственного университета	490
97.	Айгул АЙТБЕНБЕТОВА, Нургул ЖОЛДАСОВА. Қазақ тілін оқытудағы цифрлық ресурстар: тиімділігі мен болашағы	494
98.	Muxabbat MATQURBONOVA, Umida YANGIBOYEVA. Ikki tillilik sharoitida o‘zbek tili ta‘limining komparativ tahlili	498
99.	Зулхумар ЖУМАНОВА. Роль алгоритмов в формировании навыков устной и письменной речи студентов	500
100.	Максим ЧИКОВ, Диляра ЗАРИПОВА. Проблемы подготовки специалистов в тройке языков русский-английский-узбекский и пути решения	504
101.	Раъно ИСАМУТДИНОВА. Система упражнений для развития навыков устной речи на занятиях по русскому как иностранному	509

102.	Зулфия КУРБАНОВА. Методика работы с текстом на занятиях по русскому как иностранному	513
103.	Nilufar BURIYEVA. Sun’iy intellekt vositalari asosida o’quvchilarning lingvokulturologik kompetentligini rivojlantirish metodikasi	516
104.	Шахло УРИНОВА. Методика формирования лексической компетенции студентов в процессе изучения русского как иностранного	520
105.	Gulnoz MAMARASULOVA. Geopolitical meanings in media discourse	524
	V SHO’BA. КОМПАРАТИВИСТИКА YOSH TADQIQOTCHILAR NIGOHIDA	
106.	Saida SULTANOVA. Badiiy tarjimaga o’rgatishda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati	529
107.	Зухра МОЛДАБАЕВА, Айжан ЖАНҒЫЛЫШ. Коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастырудағы инновациялық әдістер	533
108.	Barno ABDULLAYEVA. “Boburnoma”ning xorijiy tillarga tarjima qilinishi	539
109.	Zilola ERGASHEVA. The transformation of translation practices through artificial intelligence technologies	544
110.	Dilfuza ZOYIROVA, Aziza YORIQULOVA. Tarjima jarayonida ekvivalentlik tamoyilining an’anaviy talqinlari	547
111.	Anvar MIRZAQULOV. Ikkinchi jahon urushidan so’ng sinxron tarjimaning paydo bo’lishi va rivojlanishi	549
112.	Shuhrat MULADJANOV. Different approaches to the lingua-stylistic analysis in literary translation	552
113.	Gulshan ERGASHEVA. Tarjimashunoslikda an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar: o’zbek va nemis tilidagi frazeologizmlar talqinida	555
114.	Dilnoza SHONAZAROVA. Xabarlar tarjimasi va lokalizatsiyasi	559
115.	Умида МУХАММАДИЕВА. Язык и культура: трудности перевода национально-культурных особенностей	562
116.	Gulnoza XUDAYQULOVA. Badiiy asarlarni tarjima qilishda uchraydigan ba’zi frazeologik muammolar	567
117.	Shoira XODJAYEVA. Bilvosita tarjimaning muammolari: an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar	570
118.	Djamila BEGJANOVA. Paremiologik birliklar tarjimasida lingvokulturologik ekvivalentlik	573
119.	Shaxnoza IBRAGIMOVA. Linguistic representations of characters and peculiarities of translating their original names in “A farewell to arms”	577
120.	Fazilat XABIBULLAYEVA. Mumtoz adabiy manbalar tarjimasida: arxaik leksika jahon tarjimashunosligi kontekstida	580
121.	Maftuna RO’ZMETOVA. Fentezi adabiyoti tarjimasida madaniy konnotatsiyalarning ifodalanishi	584
122.	Maftuna SAPAROVA. “Al-qistosu-l-mustaqim fi ilmi-l-arud” asarining ingliz tilidagi tarjimasida xususida	588

123.	Zuhra ZOKIROVA. Jorj Oruel “Molxona” asaridagi satirik jumlar tarjimasining madaniy jihatdan moslashtirilganligi	591
124.	Mokhinur GELDIEVA. “Kecha va kunduz” romani inglizcha tarjimasida leksik-semantik hamda sintaktik o‘ziga xoslik	593
125.	Dilnoza OLIMOVA. Ritm va takorlash: “Alpomish” dostonining Qosimboy Ma’urov tarjimasida sintaktik-semantik transformatsiyalar	596
126.	Mohichehraxon ANVAROVA. Zamonaviy texnologik terminlarni tarjima qilish usullari	599
127.	Xosiyatxon QO‘CHQORALIYEVA. The role of Reynold Nicholson and John Arberry’s translation in the study of sufi literature	603
128.	Nargizaxon MIRAXATOVA. Dariy tilidagi ba’zi somatizmlar qatnashgan maqollarning o‘zbek tiliga tarjima qilish masalasi	606
129.	Munisa NAZIROVA. O‘zbek va ingliz tilidagi idiomalarning qiyosiy tarjimalari	609
130.	Муниса ТОШБОЕВА. Стратегии транскреации и адаптации политических реалий в узбекском цифровом медиадискурсе	612
131.	Mahliyo FAYZULLAYEVA. Sinxron tarjimada ekvivalentlik va muqobillik masalasi	615
132.	Достонбек АХМАДОВ. Первый шаг к академической истории перевода	618
133.	Sevinch MIRZALIYEVA. Badiiy tarjimada leksik-stilistik bo‘yoqdorlik muammolari	623
134.	Nozima QAYUMOVA. The impact of artificial intelligence on the translation process and the transformation of the translation profession	626
135.	Ситора ТУРСУНБОЕВА. Грамматические и лексические трансформации в художественном переводе	629
136.	Миннура ЮЛДАШЕВА. Об узбекских переводах произведений Чингиза Айтматова	633
137.	Раънохон ХОЛОВА. Роль невербальной коммуникации в синхронном переводе с русского на узбекский	636
138.	Aziza MAHAMMATOVA. Bilvosita tarjimada tarjimon mahoratining namoyon bo‘lishi	640
139.	Mashhuraxon MAHAMMADALIYEVA. Tarjimashunoslik: an’anaviy va zamonaviy yondashuvlar	644
140.	Nozima ABDURAHMONOVA. Tibbiy terminlarni tarjima qilishda so‘zma-so‘z va erkin yondashuvlarning o‘zaro ta’siri	646
141.	Azimjon AXMEDOV. Frazeologiya va frazeografiya tarixiga umumiy nazar	649
142.	Madinabonu OLLABERGANOVA. Comparative-methodology and typology in language and literature education	654
143.	Мўхаббат МАССАДИКОВА, Akerke ALTINBEKOVA. Masallarda toplumsal normlar bag‘lamida adalet ve ceza kavrami	657
144.	A’zamxon SOBITOV. Zoonimlarning etnolingvistik va madaniy konnotatsiyalari	665
145.	Vazira ABDIEVA. The essential role of intercultural communication competence in various fields	668

146.	Oyshajon USMONOVA. Structural and semantic aspects of legal terminology in the context of linguistic comparativism	670
147.	Diyora AKRAMOVA. The use of labor-related euphemisms in English and Uzbek linguistics	675
148.	Zebuniso FAYZULLAYEVA. Nemis va o‘zbek tillaridagi fe‘l mayllarining chog‘ishtirma tadqiqi	679
149.	Dilnoza NURULLAYEVA. Ma‘dan komponentli frazeologik birliklarda insonga xos xususiyatlar	683
150.	Dilorom KHURRAMOVA. Semantic features of mimetic words in Uzbek and Korean	686
151.	Munisa KARIMOVA. Ingliz fe‘llari aspektualligini belgilashda funksional-semantik yondashuv va harakat turlari (aktionsart)	690
152.	Gulzoda SUYUNOVA. The evolution of the verb “to be” from Proto-Indo-European to Proto-Germanic	693
153.	Temur ASHUROV. Realia as cognitive and linguocultural anchors in multilingual communication: towards a new integrative model	700
154.	Shahnoza NAZAROVA. O‘zbek va nemis tillarida tanqid nutqiy akti: lingvopragmatik xususiyatlar	703
155.	Shoxida NAZAROVA. Bilvosita nutqning pragmatik jihatlari	706
156.	Lobar RAHIMQULOVA. Ijtimoiy tarmoq matnlarini lingvistik tahlil qilishning ahamiyati	710
157.	Farrukh ABDUSAMATOV. How speech act theory (sat) is applied in discourse analysis	713
158.	Gulmira ERGASHEVA. Davlat boshqaruvi terminlari xususida ayrim ilmiy-nazariy qarashlar	717
159.	Nodira BEKMATOVA. The lexicon of the machine: decoding the new language of AI	720
160.	Munisa DUSTBERDIYEVA. Causative syntaxemes, the use of preposition “under”	724
161.	Nigora ISMATULLAYEVA. Globallashuv konseptining semantik qirralari	727
162.	Mahliyo JALISHOVA. Persuazivlik argumentatsiya va manipulyatsiya o‘rtasida: mediadiskursdagi kommunikativ-pragmatik jihatlari	730
163.	Ozoda QURBONOVA. O‘zbek tilida gidrometeorologik terminlar sinonimiyasi	733
164.	Guljahon RAHMATULLAYEVA. Ruhiiy holatlarni ifodalovchi leksik birliklarning semantik tarmoqlanishi	736
165.	Yulduz SATTOROVA. Siyosiy diskursda aforistik ifodalarning kognitiv qiyosiy tahlili: ingliz va o‘zbek tillari misolida	743
166.	Umida ELMURATOVA. O‘zbek va koreys tillarida shaxs konseptosferasining periferik birliklari	746
167.	Nafosat RAIMOVA. Ijtimoiy chegaralangan leksikaning struktur va semantik xususiyatlari	749
168.	Dilnura YULDASHEVA. Ingliz tilidagi ayrim siyosiy terminlarning etimologik tahlili	751

169.	Maftuna AZIMOVA. Language, context, and intention: a linguapragmatic analysis of code-switching in Uzbek-English conversations	754
170.	Samira RAXIMOVA. Konseptual metaforalar milliy tafakkurning aks-sadosi sifatida: ingliz va o‘zbek tillarining qiyosiy tahlili	759
171.	Gulorom ABDULLAYEVA. Koreya va o‘zbek madaniyatida ota-onaga sadoqat tushunchasining lingvokulturologik tahlili	764
172.	Мубинабону МАМАЛАТИПОВА. Этимология русских числительных	766
173.	Durdona XO‘JAMURODOVA. Lingvistik komparativistikaning taraqqiyot omillari	771
174.	Зохида КИЛИЧЕВА. Отражение общественной жизни в романе А. С. Пушкина «Евгений Онегин»	774
175.	Zilola ISLOMOVA. Ingliz va o‘zbek tillarida qo‘shma so‘zlar yasalishi	780
176.	Nasiba JUMAeva. Literary representation of globalization challenges in contemporary Turkish fiction	785
177.	Gulhayo ORTIQOVA. Charlz Dikens ijodida ramziylik, an’analar va ma’naviy munosabatlarning aks etishi	787
178.	Malohat AYDARALIYEVA. XX asr G‘arb va Sharq adabiyotida ayol obrazi tasvirlanishining o‘ziga xos jihatlari	790
179.	Bahora ABDIYEVA. XVI asrga oid nemis masallari tahlili hamda ularda hasad, ochko‘zlik, beodoblik va sabrsizlik kabilarning tasviri	793
180.	Мунаввара ХАСАНОВА. Проблема нравственного совершенствования личности в творчестве Л. Н. Толстого	795
181.	Shahnoza IKROMOVA. Eastern and Western mentality: a structural comparison of “Mehrobdan chayon” and “Pride and prejudice”	800
182.	Umida PIRNAPASOVA. Functional approach to teaching language	804
183.	Maftuna ASKAROVA. Kognitiv tamoyillar nazariyasining shakllanishi	807
184.	Dilnoza SHONAZAROVA, Gulchehra YO‘LDASHEVA. Maktabgacha ta’limda elektron doska orqali ingliz tilini o‘rgatish samaradorligi	811
185.	Abdurauf BOZOROV. A comparative analysis of pedagogical models focusing on the transition from traditional to digital methodologies	815
186.	Айдана ҚУАНЫШ. Ертегілердегі диалог құрылымының стилистикалық ерекшелігі	818
187.	Shirinoy YAKHSHIMURATOVA. The method of cross-cultural comparison in foreign language lessons	826
188.	Sevinch XUDOYBERDIYEVA. Constructive and behavioral methods in teaching English as a second language	829
189.	Зухра МОЛДАБАЕВА, Нурсая КАДЫРОВА. Қазақ тілін оқытудағы тілдік орта мен мотивация факторы	832
190.	Aziza JALOLOVA. Chet tilini o‘qitishda talabalarning tarjima ko‘nikmalarini rivojlantirishda interfaol usullarning roli	836
191.	Инобатхон УМАРОВА. Роль когнитивистики в обучении русскому языку узбекских студентов	839
192.	Mubina GANIYEVA. Comparative analsis of speech etiquette in hisrorical and modern educational contexts	844

193.	Гулсевар САИДОВА. Языковые особенности творчества А. С. Пушкина и их использование в преподавании ТРКИ	846
194.	Садокат ОЛИМЖОНОВА. Изучение творчества А. С. Пушкина в преподавании русского языка как иностранного	853
195.	Sokina IRISBAYEVA. Moral and ethical values in Uzbek and English proverbs: a comparative study	860
196.	Музаффар ХОДЖАХАНОВ. Структурный и синтаксический анализ терминов статистики в английском и русском языках	864
197.	Shahnozabonu NEMATOVA. The Interconnection Between Gender and Language: A Historical and Sociolinguistic Perspective	866
198.	Мохира ЭШКУВАТОВА. Роль грамматического комментария в преподавании русского как иностранного	870
199.	Nazokat G‘offorova. Zulfiya she’rlari tarjimasida metaforalar tarjimasining o‘ziga xos xususiyatlari	873
200.	Адолат Бобо-Хожаева. Тюркские заимствования в русском языке: пространство билингвизма и историческая перспектива	877